

המכללה לביטחון לאומי

מחזור מ"ו, 2018-2019

נייר עמדה לקברניטים

המלצה להתמודדות עם התעצמות הכוח הימי הפלסטיני בעזה

מגיש: סא"ל ד"ר שחר שפירא ת.ז. 025476722

מנחה אקדמי: מר רפי שוץ, מר ערן עציון

27 ינואר 2018

נייר עמדה – התמודדות מדינת ישראל עם הכוח הימי הפלסטיני בעזה

רקע

הכוח הימי הפלסטיני בעזה התעצם בהדרגה במהלך השנים האחרונות, והפך לכוח משמעותי. כיום הוא מונה עשרות לוחמים שעלולים לנצל את הממד הימי לפיגוע אסטרטגי בישראל בעימות הבא, על ידי ביצוע פעולות כדוגמת שיגור טילי נ"ט לעבר ארובות תחנת הכוח באשקלון, פגיעה בנכסים הכלכליים של מדינת ישראל, או שיתוק את הסחר הימי של ישראל. הפעילות הצבאית שבוצעה עד כה כנגד כוח זה לא עצרה את התפתחותו, וטרם נקבעה אסטרטגיה ברורה בה יש לפעול.

מטרת המסמך

מטרת מסמך זה היא להציע דרכים אפשריות לפעולה לאור התעצמות הכוח הימי הפלסטיני, כדי שלא להיקלע למצב בו מהווה כוח זה מרכיב הרתעתי ומפר איזון בהתמודדות למול שלטון החמאס ברצועת עזה.

דיון

הכוח הימי הפלסטיני למד רבות מהחיכוך הקבוע עם חיל הים הישראלי. תהליך האדפטציה אותו עבר הוביל את אנשי הכוח להצטיידות באמצעים חדשים (ציוד צלילה מקצועי, כלי שיט בלתי מאוישים, אמצעי נ"ט ויתכן גם טילי חוף – ים העלולים לפגוע בכלי שיט הנכנסים לנמלי אשדוד או חיפה, או באסדות הקידוח. ניסיונות הפגיעה הקינטית בכוח זה (בעת הסלמה) לא היו יעילים, ומאמצי איסוף המודיעין לא הובילו עד כה לקבלת מודיעין איכותי (ואף הובילו להגברת המידור המודיעיני בו). התפתחות היכולות הצבאיות של כוח זה נמשכת, ולכן קיימת סכנה ממשית אותה אנו נדרשים למנוע.

אפשרויות לפעולה

1. **המשך מעקב** ולימוד ההתפתחות ההדרגתית של הכוח הימי הפלסטיני תוך זיהוי נקודות קריטיות או קווים אדומים בהם נדרש לפעול באמצעים צבאיים. היתרונות בגישה זו הם השקעת משאבים מועטים יחסית, שימור הסטטוס קוו והלגיטימציה הבינלאומית. החיסרון הבולט הוא יכולת היריב להגיע לנקודה קריטית והאפשרות להפתעה העלולה להתפתח לאירוע אסטרטגי (כדוגמת תקיפת אסדת גז או כלי שיט על ידי טיל חוף – ים).

2. נקיטת פעולה צבאית – שתי דרכי פעולה אפשריות בעצימות שונה:

א. **פעולה צבאית מפתיעה**, אגרסיבית, יזומה וממוקדת כנגד אנשי ותשתיות הכוח הימי הפלסטיני, שתעצור את המשך התעצמותו ותהפוך אותו לכוח שאינו רלוונטי. היתרון הוא הפתעת היריב (כדוגמת פתיחת מבצע 'עופרת יצוקה' בתקיפה של טקס שנערך בעזה). החיסרון הוא פוטנציאל להתלקחות העימות ברצועת עזה ללא לגיטימציה בינלאומית לפעולה, ומצב בו ישראל נתפסת כתוקפנית – אירוע שעלול לגרור גינויים בזירה המדינית.

ב. **פעולה צבאית מוגבלת כתגובה לאירוע בטחוני** (שיהווה את הצידוק לפעולה). הפעולה תכלול סיכולים ממוקדים של ראשי ומפקדי הכוח הימי, סיכול העברת אמל"ח מתקדם, וכן פגיעה ממוקדת בתשתיות הידועות של הכוח. היתרון – פגיעה בראשי הכוח הימי שנתפסת כלגיטימית, נטרול ראשי הכוח הימי והיכולות המתקדמות. החיסרון – האפקט של פעילות זו הוא לתקופה מוגבלת – צפוי שימונו מפקדים חדשים, העברות האמל"ח ימשיכו.

3. **פעילות דיפלומטית חשאית** דרך השלטונות המצרים, הקטארים ושחקנים מדיניים אחרים שתייצר השפעה מרתיעה על הזרוע הצבאית של החמאס בעזה, ותכלול העברת מסרים לפיהם העברת נשק המוגדר כלא לגיטימי כגון טילי חוף – ים או פגיעה בנכסים הכלכליים יהוו עילה לפעולה אגרסיבית כנגד רצועת עזה. היתרון – פעילות לגיטימית, הנעשית בצורה חשאית ולא מושפעת מהמדיה, בהשקעה משאבית מועטה, והמהווה דרך פעילות שונה מזו שבוצעה עד כה ללא הצלחה. בנוסף קיים מנוף כלכלי משמעותי (הכסף הקטארי) וביטחוני (מצרים) להצלחת התהליך. החיסרון – נדרשת מידת אמון רבה במתווך שידאג לאינטרסים החיוניים של מדינת ישראל, וקיים קושי לוודא את הצלחת פעילות זו. בנוסף תלויה בהרתעה של היריב הנדרש להאמין שהאיום יממומש.

דרך הפעולה המומלצת

המלצתי היא **לנקוט בפעילות דיפלומטית חשאית**. השימוש בדרך פעולה זו יאפשר למדינת ישראל לשמר באופן גלוי את הסטטוס קוו הקיים, ולהחזיק באפשרות לביצוע פעולה לגיטימית במקרה ובו הצד השני רוכש יכולות מפרות איזון. הפעילות הצבאית המוגבלת לא השיגה עד כה את האפקט הרצוי, ובהתבסס על לקחי העבר סיכול

העברות אמל"ח או בכירים לא רק שלא הוביל לפגיעה ביכולת לאורך זמן, אלא אף הסתמן כגורם מדרבן שהוביל את הצד השני להחזיק בסופו של דבר ביכולות מתקדמות יותר.

מבחני יישום (כולל בעיות צפויות)

המבחן העיקרי לפיו יהיה ניתן להעריך את הצלחת הפתרון המוצע הוא עצירת התפתחות היכולות המתקדמות של הכוח הימי. הדרך להעריך זאת היא פעילות איסוף מודיעינית (שימוש באמצעים יומינטיים ואחרים). הבעיה הצפויה היא שלאור האחיזה המודיעינית הנמוכה יחסית ברצועת עזה בעת הנוכחית, יתכן ובמסווה של עצירת ההתעצמות ימשך התהליך זה, ללא ידיעתנו. גם אם נקבל מידע מודיעיני מהמצרים או הקטארים, יתכן ומידע זה (במכוון או לאור הטעיה) אינו נכון. בנוסף, ההנחה הבסיסית לפיה המצרים והקטארים הם בעלי השפעה משמעותית על הזרוע הצבאית של החמאס, עלולה להתגלות כשגויה.

קווים ראשוניים לתכנית הביצוע

צוות הביצוע יורכב מאנשי צבא (אגף מבצעים, אנשי חיל הים, ואנשי מודיעין), דיפלומטים (עדיפות לשגריר במצרים ולגורמים מדיניים שיצרו קשר עם הגורמים הקטארים), ואנשי מוסד. התהליך יתנהל בצורה חשאית ככל הניתן. נדרש לקבוע:

1. מוביל אחראי לצוות זה הנפגש עם השר מדי חודש לדיון סטטוס ועדכונים.
2. פגישות עיתיות לצורך קבלת פידבק לגבי הצלחת המאמצים המדיניים (עם מי נפגשו המתווכים, ומה סוכם בפגישות אלו) למול המידע המודיעיני העוסק באמצעים ובהתנהלות הכוח הימי.
3. הגדרת "קווים אדומים" בהם יוחלט על המלצה להפסיק בתכנית זו ולערוך חשיבה מחודשת לגבי האפשרויות האחרות.

חשוב לי להדגיש, שהזמן באירוע זה משחק לרעתנו. חלון ההזדמנויות לפעולה עשוי להצטמצם עם הזמן. לכן, נדרשת החלטה בתקופה הקרובה. במידת הנדרש, אשמח להעביר נתונים נוספים הנדרשים בראייתכם כדי לקבל החלטה בנושא. באם תקבלו את המלצתי, אשמח להעביר תכנית מפורטת יותר לגבי המלצה זו.